

SOCIALIZACIJA MLADIČKA

ZAKAJ JE TAKO POMEMBNO, DA SOCIALIZIRAMO PASJEGA MLADIČKA

- Obdobje socializacije, zlasti prvih 16 tednov življenja mladička, je najbolj kritično za oblikovanje bodočega temperamenta, karakterja in vedenjskih navad psa. Pomanjkanje socializacije v tem obdobju bo povzročilo kasnejše probleme, ki jih ne bo preprosto odpraviti.
- Preprečevanje vedenjskih težav s primerno socializacijo je veliko prijetnejša in učinkovitejša alternativa kot kasnejši dvomljivi poskusi odpravljanja neželenega vedenja psa, kot so pretirano lajanje, čuvanje in uničevanje predmetov, ločitvene travme, napadalnost do drugih psov ipd.
- Socializacija mladička je bistvena za vzpostavitev močne in stabilne povezave med psom in gospodarjem. Ves trud, vložen v ustrezno socializacijo, bo poplačan in nagrajen s kvalitetnim sobivanjem človeka in njegovega psa.
- Socializacija mladička ima na kasnejše vedenjske vzorce celo večji vpliv kot sama pasma.

- Socializiran mladič bo dobro sprejet v okolju in bo bolj učljiv pri vajah poslušnosti kot nesocializiran, kateremu so v okolju postavljene mnoge omejitve.
- Dobro socializiran mladič bo z veseljem sprejemal spremembe, nove ljudi, nove izzive in se bo ustrezno odzival na druge živali.

- Socializacija bo pripravila mladička na vrvež vsakdanjega življenja (ropot sesalca, pomivalnega stroja ali kosilnice, prisotnost drugih ljudi in živali, glasovi iz okolja in iz TV ipd.) ter na nešteto drugih dražljajev.
- V okviru socializacije se mladič nauči ustrezne socialne interakcije ter zaviranja agresije do ljudi in drugih živali.
- Socializacija pozitivno vpliva na vse čute psa in prispeva k njegovemu občutku varnosti.

KAJ SE LAHKO ZGODI, ČE MLADIČEK NI BIL PRIMERNO SOCIALIZIRAN

- Pomanjkljiva socializacija lahko privede do vrste neobvladljivih problemov in je najpogostejši vzrok evtanaziranja psov. Najbolj žalostno pri tem je, da primerno socializirati mladiča sploh ni tako zelo težko!
- Če zamudite pomembno obdobje socializacije mladička, tega ni mogoče enostavno nadoknaditi kasneje. Rezultat je lahko pes, ki je izobčenec v družbi in mu ni mogoče zaupati. Žal se veliko psov znajde v takšni situaciji in je zato njihovo življenje obsojeno na življenje na dvorišču.
- Psi, ki so zamudili kritično obdobje socializacije, so pogosto plahi in/ali agresivni do ljudi, psov in drugih živali.
- Če je mladič prikrajšan za zgodnje socialne stimulacije, je lahko kasneje njegovo psihično in fizično zdravje nepopravljivo ogroženo.
- Nepričakovane dogodke in nove izkušnje nesocializiran pes težko sprejema.

Mi pa si vsi želimo in prizadevamo, da bi bili psi zadovoljni in zaupljivi ter radi raziskujejo nove stvari.

KDAJ SE PRIČNE OBDOBJE SOCIALIZACIJE PASJEGA MLADIČKA

Najpomembnejše obdobje socializacije in privajanja je obdobje med 4. in 16. tednom starosti mladička, dejansko pa se prične tako rekoč s prihodom mladička na svet.

1. Socializacija se prične s trenutkom, ko samica mladička masira z jezikom in tako »nadzira« njegovo odvajanje, z zvoki, vonji in govorico telesa v leglu. Samica že tedaj nudi mladičkom prve lekcije discipline.
2. V leglu se bratje in sestrice učijo drug od drugega skozi igro in socialne interakcije, učijo se kontrolirati ugriz in jezik prevlade ali podrejenosti.

3. Vzreditelj ima odločilno vlogo v prvih 7 do 8 tednih življenja mladička. Pravilno ga mora voditi skozi to kritično obdobje, ga navajati na različne človeške vonje in dotik, ga privajati na »bonton« v gospodinjstvu, na različne vrste hrupa ter pričeti z osnovnim učenjem.
4. Običajno mladiček pride v nov dom, ko napolni okoli 8 tednov starosti. Dolžnost lastnika je, da nadaljuje proces socializacije iz legla takoj, ko mladiček vstopi v svoj novi dom. Ves nadzor je v lastnikovih rokah. V prvih tednih po prihodu bo mladiček zelo občutljiv in se bo hitro prestrašil (*fear impact period*), zato naj ne bo izpostavljen situacijam, ki ga lahko prestrašijo. Določene slabe izkušnje, kot je npr. agresivno približevanje drugega psa, ga lahko za vedno zaznamujejo z negativnimi čustvenimi posledicami in kasneje povzročijo resne vedenjske težave.

SOCIALIZACIJA V LEGLU

- Mladiček se prične učiti s trenutkom, ko pride na svet. Včasih se vzreditelji tega ne zavedajo in imajo mladičke izolirane od zunanjih vplivov takorekoč do oddaje novim lastnikom. S tem naredijo veliko škode, saj izpostavitve mladičkov novim stvarim kot so novi ljudje, druge živali, novi, neznani zvoki, naravne ovire ..., predstavlja pomemben del socializacije.
- 1. in 2 teden je mladiček sposoben zgolj sesati in spati. V tem času se mu intenzivno razvija občutek za okus. Zaznava tudi že bolečino, čeprav center za bolečino v možganih še ni povsem razvit. Samica ga masira z lizanjem po trebščku in s tem stimulira izločanje. V tem obdobju naj bi vzreditelji postopali z mladičkom zelo nežno in pazljivo. Vsak dan naj bi ga jemali v roke in jih božali.

- Med 2. in 3. tedenom mladiček že vidi in sliši. Treba ga je jemati v roke in postopno privajati na zvoke v ozadju, npr. umirjena glasba, s čimer se lahko prepreči kasnejši strah pred nenadnimi zvoki.

- Pri 3 tednih starosti mladiček lahko že hodi. Občuti, vonja in vidi, vendar se bodo ta čutila dokončno razvila šele v 12. tednu, včasih celo nekoliko kasneje.
- 4. teden mladiček že lahko je mehko hrano. Samica postopno preneha s čiščenjem kakcev v leglu, zato to vlogo prevzame vzreditelj. Mladički postopno zapuščajo svojo kletko ali košaro in prično opravljati potrebo izven nje. Po naravi so psi čiste živali in ne opravljajo potrebe na mestu, kjer ležijo in prebivajo. Toda, če se od malega puščajo v umazaniji in nehigienskih pogojih, jih bo kasneje bistveno težje priučiti čistoče in opravljanja potrebe na za to primernih mestih.

- Mladiček se prične igrati z bratci in sestricami v leglu. Sprva je ta igra nespretna, vendar s časom kužki hitro napredujejo v koordinaciji, njihovo mišičje pa se bliskovito razvija. Od tega trenutka dalje je nujno, da se sleherni mladiček v leglu spoznava z novimi ljudmi, predmeti, zvoki in aktivnostmi.

- Če je v leglu mladiček, za katerega vzreditelj opazi, da kaže znake plašnosti, mora biti nanj še posebej pozoren in ga socializirati v večji meri kot ostale mladičke. Resen vzreditelj, ki veliko da na kvaliteto legel, psa, ki je kot mladič kazal več plašnosti od bratcev in sestic v leglu, ne bo paril.
- Ko mladič napolni 5 tednov, ima že razvit spomin. Ob vsakodnevni pozornosti in nežnosti vzreditelja mu bo igra, pri kateri se bo učil, zelo koristila. V tej fazi se mladiček hitro in ogromno uči, zato vzreditelj igre ne sme zanemariti. Mladiček se nauči sam ali skupaj z drugimi bratci in sestricami slediti človeku, ki ga (jih) privablja s ploskom rok, žvižgom, tekom (proč od mladička, ne k njemu!), igračko ali kakšnim posladkom. Prostor, v katerem mladički bivajo, naj bo kot otroško igrišče, naj bo polni prepek, igračk in raznih predmetov, primernih pasmi in velikosti mladičkov.

- Mladički v tem obdobju se naučijo, da so med crkljanjem, božanjem, česanjem mirni in sproščeni.
- Med 6. in 8. tednom so v leglu že močno razviti odnosi v tropu. Prav zaradi navedenega mladička ne bi smeli v tem obdobju umakniti od matere in preostalega legla, nikakor in nikoli pa ne pred koncem 7. tedna. Mladič še izrazito potrebuje disciplino, ki mu jo nudi mati, ki mladičkom postavlja tudi meje pri vedenju. Če se npr. pri igri mladiči premočno grizejo, jih bo samica jasno pokazala, da to ni prav. Mladički morajo spoznati meje svojega obnašanja.

- Pomembno je, da se vzreditelji zavedajo, da odsotnost ustrezne pozornosti v tem občutljivem obdobju socializacije lahko povzroči pri psu trajne posledice kot so plašnost, prevelika navezanost na druge pse in premajhna na človeka.
- Mladičke je treba občasno sprehajati tudi same, ločeno od preostalih v leglu, da se med človekom in mladičkom lahko razvije kakovosten individualni odnos. To je pomembno tudi za novega lastnika. Ta naj, če že ima v družini starejšega psa, vzgoje mladička ne prepušča njemu, pač pa naj z mladičkom razvija tudi individualni odnos.

SOCIALIZACIJA V NOVEM DOMU

- Učenje mladička (sobna čistoča, čistoča ležišča, prepoved žvečenja določenih predmetov idr.) se prične takoj, ko ta pride v novi dom. Vse to je del procesa socializacije mladička in prispeva k čim hitrejši vzpostavitvi hišnega bontona.
- Mladička dvignemo, ga nežno božamo po celem telesu ter ga nežno ogovarjamo. Prosimo druge ljudi, naj storijo z mladičkom enako.
- Za varnost mladička in za vzpostavitev tesne zveze med njim in člani družine je nujno, da ga takoj pričnemo učiti razumevanja osnovnih ukazov poslušnosti kot »Sedi«, »Lezi«, »Stoj« in »Sem«, vendar s tem ne pretiravajmo!

- Vključite mladička v čim več vaših aktivnosti, seveda naj bo vselej nadzorovan. Psiček naj se privadi vaše dnevne rutine. To je sedaj njegovo okolje in želimo, da se v njem počuti udobno in se ne boji stvari, ki so tu prisotne vsak dan (npr. vpitje otrok, sesalec, TV...).
- Zelo pomembno je, da mladiček spozna čim več ljudi pred dopolnjenim 12. tednom. Vsak obisk naj bo zabaven, naj mu ne povzroča neugodja in strahu. Vzpodbujajte mladička k igri z obiskovalci ter, če imate prijatelje, ki imajo zaupanja vredne in cepljene živali (psi, mačke, zajci idr.), jih z mladičkom obiščite.
- Pogosto češite mladička, ga občasno kopajte in mu strižite krepeljce, da se na vse to navadi.
- Mladičku dovolite raziskovanje vašega doma in neposredne okolice. Pri tem ga ves čas nadzirajte.

- Izpostavite mladička različnim dogodkom. Peljite ga z avtom in avtobusom, vstopite skupaj v dvigalo, obiščite veterinarja in vadite še druge pričakovane dogodke, ki bodo del vsakodnevne ali običajne rutine. Vse to izvajajte nežno, da se mladiček ne ustraši.
- Mladičku prinesite nove igrače in se z njim igrajte nove igre, s katerimi ga boste navduševali in pripravili k reševanju enostavnih problemov. Primerne igrice so »išči«, igre s premagovanjem različnih ovir ipd.
- Peljite mladička na obisk k prijateljem ali zgolj na kolodvor opazovat vlake.
- V tem občutljivem obdobju ni priporočljivo voditi mladička k neznanim psom in brez uporabe vrvice, saj ne veste, kakšnega karakterja so in ali so cepljeni. Slaba izkušnja lahko pusti na vašem psičku hude posledice za celo življenje.
- Po zaključenem cepljenju je zelo priporočljivo, da mladiček prične obiskovati program, bližnjega kinološkega društva, namenjen najmanjšim (pasje urice, pasji vrtec). Tam bo nadgrajeval svojo socializacijo v prijaznem in varnem okolju in, kar je zelo pomembno, naučil se bo kontrolirati ugriz. V tem obdobju še vedno omogočite mladičku srečevanje z novimi ljudmi in živalmi ter izzvi. Še vedno pa se v tem obdobju odsvetuje igranje z nepoznanimi psi in vodenje brez vrvice.

Ne pozabite, da je najpomembnejše, da se s kužkom zabavate in je zato obdobje socializacije prijetno za oba. Uživajte v njej.